

Oberczián Géza

Tünetek

Az a vastag ajkad, az...!

Korán ébredtem, viszonylag frissen, csak egy kis szédülés és enyhe fejfájás emlékeztet az életre. Biztos megint a vérnyomásom ugrál. Hallom a reggeli motoszkalást a konyhából, a feleségem, J készíti a tízórait a gyerekeknek, kávéfőz, zörgés, csörömpölés kíséri. Kicsit kábán az altatótól kibaktatok a vécére, vizelek hosszan, lassan, már kezdem megszokni, hogy nem úgy megy, mint régen. Kerülgetem a gyerekeket az előszobában, indulnak a suliba, odamordulnak valamit a hangos jóreggeltemre, összeütköznek, visszafogott ingerültséggel forgolódnak a táskákkal, kabátokkal, szemükben levertség és utálkozás, menj már arrébb, hagyjál békén, húzzál már kifelé, állok közöttük, mint egy ottfelajtott madárijesztő, végre kilépnek az ajtón. J még utánuk szól, hangja tompa: siessetek, mert elkéstek, és zárjátok kulcsra a kaput! A konyhában kávéfőzök, és vizet a gyógyszerekhez: vérnyomás, koleszterin, húgysav (bármilyen legyen is az), gyomorsav, prosztata és vitaminok. A reggeli rutin. A Xanaxot későbbre hagyom, szükség lesz rá délután. J ilyenkor ugyanazzal a hangszínnel, amin elbúcsúztatta a gyerekeket, elmondja a litániáját, de nem érzem, hogy nekem szól, inkább csak belekapaszkodik a témába, feszültségoldásra ez is jó, a kilátástalanságot beszéli ki, hogy milyen reménytelenül hosszú és idegesítő lesz ez a nap is: minek ez a sok vacak, csak beteg leszel tőlük, tisztára pszichoszomatikus vagy, különben is, viszi a pénzt, rengetegbe kerül, a gyereknek meg májkrémet pakolok tízóraitra egy hete, nincs pénzünk semmire, cipő is kell mind a kettőnek, a csekket is be kell fizetni, nyomorgunk csak, lószar az egész. Mintha nem tudná, hogy azért szedem ezeket, mert jól kellennem, mert a munkának mennie kell, ebből élünk. Annak meg ez az ára.

A francba, de forró még a kávé, összeégettem a nyelvem, tessék, ma selypíteni fogok egész nap miatta! A délutáni prezentáción jól fog hangzani a szlogen, csupa es és csé. Sikertelt mondat, minden benne van, amit ki lehet hozni egy reklámfilm-ből. Jó lenne, ha igaz lenne. Talán az első szlogen, amiben hinni is szeretnék az utóbbi pár évben.

J csak mondja a magáét, zsörtölődik, ilyenkor nehéz vele, ideges az iskolától, leszívja teljesen, nem való neki a tanárság, sokkal szabadabb szellem ő annál. Ha tehetem, elő sem mászkos az ágyból, amíg el nem megy, de ma sok a dolgom. Akár nyugodt is lehetnék, mert ma itthon dolgozom, mégis nő bennem a feszültség, mint rendszeren reggelente. És ekkor megszólal a telefon, jellegzetes egyedi csengőhang, összerázkódom. V az, reggel fél nyolckor, ez nem lehet igaz! Nehéz nap

lesz! Becsoszogok, fülhallgatót dugok a telefonba, zsebre vágom, megnyomom a gombot. Ettől kezdve egyszerre két nő beszél hozzám.

V az a fajta nő, a negyvenes éveinek közepén, aki öt perc alatt képes elvonni valakinek az egész napi energiáját. Teste mintha gömbökből lenne összetéve, de megjelenése vibráló, erőteljes, szeme villog, nagy lángon ég, kell neki az üzemanyag, a másik lelke, lehetőleg testestül. Mindenki kikészül mellette, mégis, a pasiknak bejön, van kisugárzása. Nemrég vált el, a férjét teljesen kifacsarta 14 év alatt, a gyereket pszichiáter kezeli azóta. Most V ismét keresgél, újabb randevúk, lehetséges áldozatok a színen. A kollégák fogadtak, most összejövünk-e. Nem erősségük az emberismeret, képtelen lennék V-vel élni. Rettenetesen fáraszt a sznobizmusa, meg ahogy időnként főnököt játszik, néha meg flörtöl, máskor szeszélyes, számonkérő vagy megengedő, egyszóval kiszámíthatatlan. J nem szereti, sőt! Átlát rajta. Tíz éve együtt vezetjük a céget, kicsi ügynökség, de nagyon kreatív, egyre sikeresebbek vagyunk. Ma egy nagyon fontos tárgyalásunk lesz, mérföldkő az életünkben. Egy újabb mosópor-kampány, asztalláb-faragás is lehetne, de most igazán erős anyagot állítottunk össze. Az viszont biztos, hogy ő a tárgyalási témából teljesen felkészületlen. Most kéne felkészítenem.

V mondja a magát a telefonba, a fiát viszi a pszichiáterhez, a Kút völgyibe, lesz ott egy órája, de most van ideje velem beszélni, hogy áll az anyag, mit fogok felvenni délutánra, ő a barackszínű kosztümben van, ujjatlan fehér garbóval, és képzeljem, van egy új cipője, az gyönyörű, dizájner darab és milyen olcsón. Ha találkozzunk délután, megnézhetem az új autóját is, el fogok ájulni. Közben J bejelenti az előszobából, indulásra készen, hogy későn jön, dolga van délután, egy új szerepet kínáltak neki a helyi kisházban, mire én: alig várom, hogy láthassalak. V meglepődik a fülemben, tényleg? mondja, nem úgy volt, hogy csak délután, a prezentáción? J kijelenti: minek, eddig se néztem meg, ha játszott, most se nézek rá, csak a kávékat kavargatom, de már megszokta. Erre azt válaszolom, éppen elképezelem, milyen csinos leszel ott, és V teljesen elolvad, búgja a hallgatóba: igazán? Hülye vagy, hozzám se érsz hetek óta, ezt mondja J, én meg, hogy van egy csomó részed, amit folyton nézek, ha a közelemben vagy. J csücsörít, mintha pusztit volna, rázza kicsit a fejét hozzám, de gúnyosan elnagyolja a mozdulatot, kinyitja az ajtót, és kifarol a folyosóra a csomagjaival, közben V nevetve kérdi a fülemben: és például melyik?

Az a vastag ajkad, az...! mondom. Csattan a zár, ahogy az ajtó bezárul J mögött, és egy halk kattánás a fülemben, V kuncogva letette. Egyedül maradtam, kezdődhet a munka.

Mert nincs ritmusa, azért!

A nő hófehér ruhában érkezik, szorosan a fiatal munkaruhás férfihoz simul, aki valószínűleg autószerelő. A kamera végigpásztázza a csípőjét, derekát, majd távolodik, nagytotálban látjuk a párt, szenvedélyes csók. Snitt. Az ágyban, hófehér lepedővel állig betakarva fekszik a nő, feje alatt a férfi karja, mosolyog, elégedett, boldog. A férfi karórájára pillant, elkomolyodik, felpattan. Snitt. Kamera távolodik, látszik az ágy kettejükkel, háttérben ajtó. A nő magára tekeri a lepedőt, kiszalad a fürdőszobába, csak a férfi marad az ágyban. Közben a nő hangja hallatszik kintről: Rohannom kell, a férjemmel találkozom, ne haragudj, drágám! Snitt. Kinyílik az ajtó, a nő a fehér ruhában, de most egy folt terjeng az oldalán. Nő: vigyázhattál volna, összefogta a ruhámat az olajos overalldal! Hogy magyarázom ezt meg? Snitt. A férfi felkel, leveszi a ruhát a nőről, bedobja a mosógépbe, hozzáadja a MOSÓPORT. Snitt. A nőhöz lép. Csókolózás, ölelés, irány az ágy újra. Snitt. A kamera a nő arcán, mint az imént: boldog, kielégült. Snitt. Nagytotál: férfi érkezik a ruhával, nő felkel, felveszi, tiszta, mint a hó. Nő boldogan elrohan. Snitt. Terecskén találkozik a középkorú férjjel, magabiztosan a nyakába borul. Férj: milyen üde vagy, drágám és milyen jó az illatod! Snitt. Hátról veszi őket a kamera, összekapaszkodva elsétálnak. Szlogen beúszik: MI KIMOSSUK MINDEN MOCSOKBÓL!

Felállok a gép mellől, kinyújtózok, egészen elmacskásodtam. Vagy két órája ültem egy helyben, de büszke vagyok, ez az eddigi leghitelesebb reklámfilm-forgatókönyv, amit csináltam. A megbízó külön kihangsúlyozta, hogy a cégük komolyan veszi a társadalmi felelősségvállalást, nyitott a szociális kérdésekre. A reklámunk ezen alapul. Mindig azt mondjuk, hogy különlegeset adunk, nálunk testreszabott megoldásokat kap, aki velünk dolgozik. Általános mondanivaló a célcsoport életéből vett jellemző, de tanulságos motívumokkal. Ha már leadják a tévék vagy hússzor naponta, mondjunk is valamit a nézőknek.

Kimegyek, töltök egy kis kávé. Kihűlt. Felhívom V-t, hogy elmondjam, az első kész, de nem veszi fel. Tornázok kicsit, mert a térdem nagyon fáj, biztos a tegnapi futástól. Le kell lazítani. A hátam is húzódik, régen mozogtam, berozsdásodtam. Hetente háromszor futok kábé öt kilométert, néha többet, de mostanában annyira gyengének éreztem magam, hogy elhanyagoltam.

Eszembe jut, hogy megnézzem a naptárat, amit nemrég töltöttem le. Amíg betölti a gép, elindítok egy zenét, Tangerine Dream, régi progresszív együttes, elvont, lassú, háttérnek kiváló. A naptárban kiválasztom a HOLNAP MEGTÖRTÉNT ESEMÉNYEK menüpontot. Üres, ez furcsa, hiszen sok mindent tervezek. Megnézem a HOLNAPUTÁNT, de nem jobb a helyzet. Megszólal a telefon.

Bocs, bocs, eltűnt a gyerek, elkószált a kórházban, pedig csak egy pillanatra

mentem ki a váróból, amíg ő a pszichiáterrel volt a rendelőben, telefonáltam, nem akartam zavarni a többieket, meg intím is volt a dolog, mondta V egy szuszra, új pasi a láthatáron, hallom, hogy liheg, menet közben beszél. Merre jársz, kérdezem, tudsz most beszélni? A kórház alagsorában vagyok egy szerelővel, mondja, itt keressük a fiamat, mások meg máshol, az egész helyet riadóztatták, az orvosa szerint nagyon intelligens, de most labilis, kiszámíthatatlan, megviselte, hogy elment az apja. De csak mondjam, biztatott, és megkérdeztem, mit tervez holnapra, mert zavar, hogy a naptár szerint holnap nem fog történni semmi, elvégre ma sorsdöntő nap van, vagy mi? Egy órára sem látok előre, a prezentációra beesek, de ne várjam, hogy a holnapra lenne bármilyen elképzelése, túl sok minden van, beoszthatatlan, válaszolta. Ma este még lesz egy fogadás is, most szóltak, találkoznia kell ott valakivel, hát hogyan lehet így tervezni? Söhajtottam, és elmondtam neki a filmforgatókönyvet dióhéjban, kihangsúlyoztam a dinamikáját, a mozgalmas vágásokat, változó kameraállásokat, hümmögött, ez mindig rossz jel, elárulta magát, nem tetszik neki, végül megkérdezte: mit hallgatsz, mi ez a szörnyű zene a háttérben? Miért, nem tetszik, tök jó! mondtam. *Mert nincs ritmusa, azért!* Olyan, mint te, tele kifejezésvágygal, útkereséssel, tartalommal, de lassú, bonyolult és teljesen ódivatú. Elszállt feletted az idő. A megrendelők fiatalok, dinamikusak, és nincs fantáziájuk! Legyél trendi, járj társaságba!

Kimentem ebédelni. Elszállt minden lelkesedésem. Zacskós levest főztem, és téstát. Nem tesz jót a cukromnak, de sebjaj, majd holnap elmegyek futni. Éreztem, ahogy előnt a feszültség, légyőgyakorlatokat végeztem, amíg elkészült a kaja, aztán hagytam kihűlni, relaxálni próbáltam a padlón, és egyre csak azon járt az eszem, mennyi fantázia kell egy házasságtöréshez? Nem tudhatom, sose próbáltam. Megint utáltam V-t.

Szűköl, mint...

Fiatal bróker csíkos ingben a monitorhoz hajol, hosszan nézi a grafikont, amin van egy fekete vízszintes vonal, és egy pirossal kihúzott görbe messze alatta. Kamera az arcáról a képernyőre fordul, közelit mutat. Snitt. Most már zakóban a fiatal bróker belép a főnök irodájába, közben odaköszön a titkárnőnek. Snitt. Bróker: a gyárral kapcsolatban a piaci folyamatok nem kedvezőek, kifejezett esést mutatnak minden területen. Snitt. Kamera a középkorú főnök arcára fordul, rákoncentrál. Főnök rezzenéstelen arccal mondja: eladunk, amit lehet, azonnal! Snitt. Sajtótájékoztató a szabad ég alatt, szóvivői pultnál a főnök áll, ingujjban, határozottan markolja a pult szélét. Snitt, vágókép. A háttérben gyár, frissen épült, a kéményből gőz gomolyog. Snitt. Kamera a középkorú férfin. Főnök: a kormány befektetés-támogatási politikájának, valamint a külföldi befektető tőkeerejének és piaci pozí-

ciójának köszönhetően nagyon pozitív várakozásokkal nézzük a cég növekedését. Snitt. Ebben a pillanatban leszárja egy madár, kamera ráközelít a foltra, ahogy az lassan terjeszkedik, sötétedik a fehér ingen. Titkár nő beszalad egy tisztával. Snitt. Fürdőszoba, mosógép. A koszos inget bedobja a gépbe és MOSÓPORT önt utána. Beúszik a szlogen: MI KIMOSSUK MINDEN MOCSOKBÓL!

Már délután van, jócskán itt az idő, hogy elkezdjek öltözni, megjött J is, mégis hazajött a színház előtt, hogy rám nézzen, a zenét kikapcsoltam, mert neki sem jött be, bár mondta, hogy maradhat, látta rajtam, hogy feszült vagyok. Még nem tartok sehol, le se zuhanyoztam, V eltűnt, hiába hívom, ilyenkor mindig azon tűnődöm, minek is csinálom ezt. Ez az utolsó kihívás, ha ez nem működik, már nem érdekel tovább. A mai nap sorsdöntő, ilyen merész megközelítést még sose vállaltunk fel, ennek megfelelően kellőképpen bizonytalan is vagyok. A holnap megtörtént események naptárja megbolondult, most azt mutatja, temetés szervezése történt holnap. Biztos csak szoftverhiba, bár eddig jól működött.

J elolvasta az elkészült anyagot, és annyit mondott, rád ismerek, nagyon jó, de senki nem fogja megvenni. Kiakadok, kiabálok hadonászva, hogy ez a legjobb terünk eddig, és minden cég boldog lehet, hogy ennyire az életre hajazó, az emberek számára ismerős és valós világot idéző helyzetekben mutatjuk be a terméküket. Mindenki menjen a picsába, ha ez nem elég, csinálják a szokásos szart, a műemberek műéletét, a mosóporreklám úgyis a kreatív munka temetője, hagyjanak békén, én kiszállok! Eléggé felizgattam magam, be kellett vennem a félrerakott Xanaxot. Na jó, egy felet. De miért nem hív V? Indulnom kéne! Megjöttek a gyerekek is, nevetve, lökdösődve, táskát, cipőt, kabátot szanaszét hajítva már birkóznak a padlón, tépik egymást, ügyet se vetnek ránk, jól teszik. Kapkodva öltözök. Kilépek a lakásból, szinte futok. Már a kocsinál jut eszembe, hogy nem köszöntem.

Úton, vezetek. Rendőr megállít. Kézből telefonáltam, nem is tagadom, V az, *szűköl, mint* A gyerek öngyilkos lett, szerzett egy csomó nyugtatót, a Normafánál találták meg, a fűben feküdt, tátott szájjal nézte az eget, kitágult pupilláján táncoltak a felhők, V magán kívül van. Megalkuszunk a rendőrrel, nem jelent fel, olcsón megúszom. Leeresztem az ablakot, kiadom a pénzt, indítok, gyerünk, haladjunk! Megyek fel a hegyre V-hez, egy busz felveri az útszéli pocsolyát, sáros víz zúdul be az ablakon, ahol a pénz kiment. Kínomban ütöm a kormányt teljes erőből, aztán hisztérikus röhögésben török ki, harsog a kacaj, szűköl a jókedv... Jól jönne egy kis MOSÓPOR. MI KIMOSSUK MINDEN MOCSOKBÓL!

Paul Celan

CSILLÁMZSIGEREK, rajtuk
keresztül
löktem célba a színsüket
némaságot.

Csúszott,
a szívplyvába,
oda szóródnak
a szövetséges
gondolatok.

TE AZ EGET KÉMLELŐKKEL
a csillagvizsgálóban.
Optikai véletlenek,
egyenetlen
tudás, melyet
fiam vitt el oda,
hová menni akart.

KIŰZETVE magadból, nem küzdesz tovább,
ilyen ez a játék,
melyet a mandulafenyők, napokkal megszórtan,
az árnyaknak ajándékoznak,
ott, hol a szakállasok tolonganak.

TITKOSAN az üvegmeredély alatt.
Az
óramutató tizenkét számjegye
tapogatózik
a legkisebb másodperc
után.

Jégmadárként lövell
szakállas lépsejteket
minden jelöletlen öbölbe,
balra, egyre csak balra.

SZÚNYOG, galambnagyságú,
megfeji az arcot a hegy mögött,
elég éjszakád
van a
kőtehén
takarta szónak,

ha emlékezeted jön,
utólagos értelemmel,
miként idegen
tájakra tévedt
istened.

ÖNMAGA FELETT
Kilépve magából
segíti óránként
a hatalmasokat
tétovázás és félfény között:

Megcsavarodott Jákob,
nyújtsd felém kéken lajtorjád
habkörvonalát.

BELÉD FECSKENDEZIK a növényvédő szert:
ezt kell kezdnek
életre keltenie,

oldozd el a magzatvidámakat,
szempillájuk helyén
toronytövis fakad,

mit soha nem hittek el,
életre kel.

ELHAGYOTT, ELŐRE megkárosított
bordák
mögött kaptat egyre

a hivatalosan
gyászolt érzésgombolyag
a szükség után,

vezet téged, szaporán, önmagadból kifelé,
a vakságba parancsolt reggel
agyagosan megbénít.

ÜVEGLÉPSEJT, a
kőfénybe főzve,
bánattól átfújtt,
vendégszerető,

átcsörtetsz
mindenen,
egy olajcsepp,
kanóc után kutató,
veszteséggel, csillagzattal szemben.

TITKOK ÁLTAL KÖRBETAJTÉKOZVA
állnak teledben
az istenkoldusok.

Ahol a mellékvilág
is segíti őket,
kivándorolnak
az emlékezetsziklák.

A LÉLEKKÜSZÖBÖN
táncoló szúnyogok jelölik
boldogságod finom díszrovátkáit.

Az üstdobszóra vársz,
kibiztosított szívaggyal.

ÉRVERÉS a
kar-
hajlításban: a
szerelmes
szó, kenyérkezek
bontják ki s tartják meg
hosszasan,
örökkévaló,
mintha rólam kérdezne az éj,
napjaid védelmében.

TÖRETLEN A BESZÉD. Füstkö, semmire
sem vonatkozatható.
Ing.

Zúgnak a vad dallamok,
útjáról le nem
térő szerelmes szavad
utánuk tapogat.

SEBHELYCÍMERTAN a sötétben, mi,
megfosztva sebhelyeinktől, középén,
sorsunk minden
kisugárzott pompájával,

veszésemről
énekelsz, feletted
állok, uralom
az előre tudottat,
mint második,
hatalmas szerencsét.

TENGERI KÍSÉRETTTEL,
az evilági égbolt
alatt is földeket
hódítasz meg, odakint,

a zászló, melyet
elért legerősebb dalod,
téged lobog,

magad
lobogsz.

A HIDEGLELÉSSZŰRŐN át küldöm álmat,
elkapod, s lélek-
tányérokban
tálad fel magadnak,
amit mi, egymásba térdelők
meg kell, hogy
vessünk.

HALÁNTÉKHŐSÉG, odafent
a kulcsra zárt fájdalomnál,
(semmit nem ereszt el):
hozzá-
csapódik párnád, melyre
frissen húztál
félig kegyelmet
kapott
huzatot.

A csendes jel,
szemtől nedvesen:
utad, amint
önmagába lép.

Menedék után
kutatsz a megbonthatatlan
örökcsillagnál – neked
folytatódik. Most
éled túl második
életedet.

A FELEDÉS EMLÉKEZETTEL ajándékoz
meg a tovaszállt hold napján,

már némán ásol az asztrálpörben,
köréd feszül az
örökkévalóságkemény
mikrobák remegése.

Időemelőben,
világelnél,

a sirály függeszkedik,
a kréta megalkotja magát,

jéggel átellenben
bólogat a magára
s mindenkire legveszélyesebb
név.

Kántás Balázs műfordításai